

Zaaknummer 2013W1056(2)

Datum beslissing: 31 maart 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. S. van Schaik, advocaat te Uden,

tegen:

(wijlen) **zuster [naam]**
geboren op [datum], overleden op [datum],
tijdens haar leven lid van de Congregatie van de Zusters van
Barmhartigheid,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 1 juli 2014.

Op 19 augustus 2014 is bij de griffie, namens de generaal-overste van de Congregatie van de Zusters van Barmhartigheid zuster [naam], een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg.

Op 27 januari 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt mondeling toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Schaik.

Namens de Congregatie is verschenen mr. Baetens voornoemd.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 In [jaartal] werden klager en zijn twee broers en drie zussen uit huis geplaatst. Vanaf zijn derde jaar tot zijn twaalfde jaar heeft klager, tezamen met zijn broers en zussen, verbleven in het [kindertehuis] in [plaats]. Medio [jaartal] is klager in een pleeggezin geplaatst.

In de periode van [jaartal] tot medio [jaartal] is klager door aangeklaagde seksueel misbruikt. Het seksueel misbruik bestond uit het bij herhaling betasten van, het knijpen in en het trekken aan het geslachtsdeel (penis en balzak). Hierbij werd lichamelijk geweld niet geschuwd.

Ter zitting heeft klager hier nog aan toegevoegd dat hij door aangeklaagde soms ook met een vork in zijn penis werd geprikt.

Klager zat in groep [naam] en sliep op de jongenszaal. Aangeklaagde was de nachtzuster, die gedurende de nacht toezicht hield. Klager kan zich herinneren dat zij enorm opvliegend was. Als 's ochtends bleek dat één van de kinderen in bed had geplast, dan kneepte aangeklaagde in het geslachtsdeel. Ook klager bleef niet verschoond van deze handelingen.

2.2 De manier waarop aangeklaagde met klager is omgegaan heeft het verdere leven van klager sterk beïnvloed. Klager heeft nooit met iemand gesproken over het misbruik en het lichamelijk geweld tijdens zijn verblijf in [kindertehuis], ook niet met zijn broers en zussen die eveneens in [kindertehuis] verbleven.

Op zijn twaalfde is klager in een pleeggezin geplaatst, samen met zijn broer [naam]. In dit gezin heeft klager een prettige tijd gehad.

Als gevolg van het misbruik is klager erg onzeker geworden. In de relatie met zijn vrouw en zoon probeert hij vaak te veel zijn best te doen. Die onzekerheid speelt klager ook parten in zijn werk. Hij heeft moeite met het stellen van vertrouwen in anderen. Ook op seksueel vlak ervaart klager problemen.

2.3 Klager hoopt door gegrondverklaring van de klacht begrip en erkenning te krijgen van het kerkelijk instituut, in de hoop dat hij daarmee enige gerechtigheid zal ervaren. Voorts wenst hij de schade, zowel materieel als immaterieel, vergoed te krijgen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De generaal-overste van de Congregatie, zuster [naam], heeft mr. Baetens verzocht namens haar een reactie op te stellen.

Zuster [naam] was de kloosternaam van [burgerlijke naam]. Zij is lange tijd werkzaam geweest in [kindertehuis] en zeker ook in de periode van [jaartal] tot [jaartal] die door klager wordt genoemd.

De Congregatie beschikt niet over enig archief van [kindertehuis].

Behalve de recente klachten van familieleden van klager in de zaken 2013W1032(1) en 2013W1055 zijn er bij de Congregatie nooit negatieve berichten binnengekomen over het functioneren van aangeklaagde.

Het is voor de huidige overste schokkend en verbijsterend dat in de laatste jaren totaal onverwacht en achtereenvolgens een aantal klagers, onder wie veel familieleden van klager, zich hebben gemeld en dat de in de klachten verwoorde misdragingen niet eerder naar buiten zijn gekomen, nu alle kinderen op [kindertehuis] toch onder toezicht van de Kinderbescherming stonden. De generaal-overste kan de klacht van klager niet ontkennen of bevestigen. Van [kindertehuis] zijn geen archieven aanwezig bij de Congregatie en, zoals gezegd, er zijn ook nooit negatieve signalen bekend geworden.

De herinnering van klager met betrekking tot de indeling van de slaapzalen is niet juist.

Klager heeft op geen enkele wijze enig specifiek steunbewijs aangedragen voor zijn klacht. Er blijkt niet dat klager eerder tegenover artsen of professionele hulpverleners melding heeft gemaakt van zijn klacht.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten - het betasten van, het knijpen in en het trekken aan het geslachtsdeel (penis en balzak) alsmede het prikken in de penis - moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure. Zoals al eerder in soortgelijke klachtzaken geoordeeld, zijn dit naar het oordeel van de Klachtencommissie immers handelingen die door een buitenstaander objectief bezien en redelijkerwijs kunnen worden geduid als ongewenste seksueel getinte handelingen, die niet horen bij een normale lichamelijke verzorging en opvoeding van minderjarige kinderen.

4.3 Vervolgens dient de Klachtencommissie de vraag te beantwoorden of het aannemelijk is geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Er zijn al bijna vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld, waardoor de feiten thans, mede door het overlijden van aangeklaagde, niet meer in detail kunnen worden onderzocht.

Na bestudering van deze klachtzaak, in samenhang bezien met de door de broers en zussen van klager en nog andere personen ingediende klachtzaken tegen zusters die destijds werkzaam waren bij het kindertehuis [kindertehuis], constateert de Klachtencommissie het volgende. Er komt een beeld naar voren dat er destijds op [kindertehuis] sprake was van een beleid waarbij kinderen in de ochtend met geweld, dat zich ook uitstreekte tot de geslachtsdelen van de kinderen, werden gecontroleerd op bedplassen en, indien daar sprake van was, dat er voorts straffen volgden. De Klachtencommissie heeft aan de hand van afgelegde verklaringen van meerdere personen geconstateerd dat de zusters, onder wie aangeklaagde, zich over de verschillende slaapzalen verplaatsten, waarbij wisseling van de surveillances op de slaapzalen regelmatig voorkwam en het kennelijk gebruikelijk was, dat zij met elkaar de straffen uitdeelden als een kind in bed had geplast en dat zij ook op andere momenten straffen gezamenlijk uitvoerden. Het straffen van de kinderen ging allereerst gepaard met gewelddadigheid en daarnaast ook met seksueel overschrijdende handelingen.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat de gebeurtenissen zoals in het klaagschrift geformuleerd hebben plaatsgevonden.

Voor de Klachtencommissie is voldoende aannemelijk geworden dat aangeklaagde bij de kinderen, onder wie klager, controle uitoefende op het bedplassen en daarbij, bij de jongens, voelde, kneep in en trok aan het geslachtsdeel (penis en balzak).

De Klachtencommissie acht echter *niet* aannemelijk geworden dat aangeklaagde klager met een vork in zijn penis heeft geprikt. Deze handeling is door klager pas ter zitting zonder nadere toelichting naar voren gebracht en was kennelijk ook niet eerder met zijn juridisch adviseur besproken. De Klachtencommissie oordeelt dat deze handeling onvoldoende aannemelijk is geworden. Ten aanzien van dit onderdeel van de klacht zal de Klachtencommissie dan ook niet adviseren de klacht gegrond te verklaren.

Voor de overige door klager in zijn klaagschrift aangedragen feiten is voldoende steunbewijs te vinden in niet alleen door de broers en zussen van klager afgelegde verklaringen, maar ook

in de verklaringen zoals vermeld in de formulieren 'Toestemming gebruik melding/klacht als steunbewijs'(o.a. meldingsnummer 2013T978). Daarnaast is reeds in een klachtzaak tegen aangeklaagde geadviseerd tot (gedeeltelijke) gegrond verklaring van de klacht (bekend onder zaaknummer 2013W1058(2)).

Een en ander in onderling verband en samenhang bezien is er naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende ondersteuning voor de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

De Klachtencommissie ziet zich geplaatst voor de moeilijkheid dat zij niet exact kan vaststellen hoe vaak de aannemelijk geachte handelingen hebben plaatsgevonden. Daarbij komt dat aangeklaagde in de zomer van [jaartal] een periode afwezig is geweest, in verband met een gebroken enkel, en toen vervangen werd door een andere zuster. De Klachtencommissie acht in ieder geval aannemelijk dat de controles in het kader van het bedplassen door aangeklaagde, behoudens gedurende de periode in [jaartal] dat ze afwezig was, met zeer grote regelmaat hebben plaatsgevonden.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas zeven jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een persoon die voor hem moest zorgen en in wie hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen haar geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een spijtbetuyging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6 Wellicht ten overvloede merkt de Klachtencommissie nog op dat zij inhoudelijk niet ingaat op de in het klaagschrift genoemde fysieke mishandeling door aangeklaagde, daar de Procedure uitsluitend bestemd is voor klachten wegens gepleegd seksueel misbruik binnen de Katholieke Kerk in Nederland.

4.7 Over het verzoek van klager om financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie van de Zusters van Barmhartigheid de klacht voor zover het betreft het betasten van, het trekken aan en het knippen in het geslachtsdeel (zie hierboven onder 4.3) gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 31 maart 2015 door:

mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

mr. G.A.M. Stevens,
voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.